רבא אמר אידי ואידי אחר חצות א] ול"ק [א]כאן קודם ששחטו וזרקו עליו כאן לאחר ששחטו וזרקו עליו א"ל רב אדא בר מתנה לרבא אחר ששחטו וזרקו את דמו מה דהוה הוה א"ל רבינא ב] אכילת פסחים מעכבא מדרבה בר רב הונא א"ל ג] ציית מאי דקאמר לך רבך מאי דרבה בר רב הונא [ד]דתניא [1]יום שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים [ה]ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות אחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב הא גופא קשיא אמרת יום שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות מכלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל והדר תני אחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב אמר רב חסדא תנאי היא רבה בר רב הונא אמר ל"ק כאן ששמע שמועה על מתו סמוך לשקיעת החמה וכן שליקטו לו עצמות סמוך לשקיעת החמה וכן שמת לו מת וקברו סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה לאחר שקה"ח מאי דהוה הוה אלא ש"מ אכילת פסחים מעכבא רב אשי אמר מאי אחד זה ואחד זה ה"ק אחד יום שמועה ואחד יום ליקוט ג] טובל ואוכל בקדשים לערב והא דרב אשי בדותא ד] היא מכדי עלה קאי זה וזה מיבעי ליה אלא ש"מ בדותא היא ומאי תנאי [ו]דתניא עד מתי מתאונן עליו כל היום רבי אומר כל זמן [ז]שלא נקבר במאי עסקינן אילימא ביום מיתה מי איכא דלית ליה דיום מיתה דתפיס ה] לילו מדרבנן ותו רבי אומר כל זמן שלא נקבר הא קברו אישתרי ליה ומי איכא דלית ליה [ז]ואחריתה כיום מר אמר רב ששת איום קבורה קאי מתקיף (א) רב יוסף אלא הא דקתני [ח]השומע על מתו כמלקט ו] עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב מכלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל הא מני אלא תריץ ז] עד מתי מתאוננין עליו כל אותו היום ולילו רבי אומר כל זמן שלא נקבר [אבל נקבר] בלא לילו אמרוה (ב) קמיה דר' ירמיה אמר [ט]גברא רבה כרב יוסף לימא הכי לימא ח] דרבי לקולא והתניא עד מתי מתאונן עליו כל זמן שאינו ט] נקבר אפילו מכאן ועד עשרה ימים דברי רבי וחכ"א אין מתאונן עליו אלא אותו היום בלבד אלא תריץ הכי עד מתי הוא מתאונן עליו כל אותו היום בלא לילו רבי אומר כל זמן שלא נקבר (ג) ואם נקבר תופס לילו אמרוה קמיה דרבא מדקאמר רבי יום קבורה תופס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה תופס לילו מדאורייתא וסבר רבי אנינות לילה דאורייתא [י]והתניא [2]הן היום אני היום אסור (ד) ולילה מותר ולדורות בין ביום ובין בלילה אסור דברי רבי יהודה רבי אומר [יא]אנינות לילה אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים לעולם דרבנן היא

רבא אמר כו'. אמילתיה דר"ש קאי לשנויי דר"ש אדר"ש: **אידי ואידי לאחר חצות.** ואפילו מת לאחר חצות קודם ששחטו עליו אית ליה לר"ש לא יביא את פסחו דרחמנא דחייה כדדריש ואזיל [י] שלמים קרבנו כל קרבנותיו לא יביא אלא כשהוא שלם ודקתני אונן טובל ואוכל פסחו לערב כשמת לאחר ששחטו וזרקו עליו: **מאי דהוה הוה.** הרי נפטר ומאי דחייא אכילתו אנינות לילה דרבנן טפי משאר קדשים בשלמא לאביי דמוקי לה בקודם ששחטו וזרקו עליו וכלאחר חצות הוכת פסח חלה עליו להביא ומי לא שרית ליה לאוכלו לא מייתי הילכך לא העמידו דבריהם אלא לרבא אמאי לא העמידו הא כבר שחט וזרק: ה"ג **א"ל רבינא אכילת פסחים מעכבא מדרבה בר רב הונא.** ולקמן מייתינן לה: **א"ל רבא לרב אדא ציית מאי דאמר לך רבך.** רבינא שמע לו שיפה השיבך על שאלתך ובמסכת שבועות כי יא] האי סוגיא דרבה ורבינא ורב אדא בפ' ידיעות הטומאה (דף יח.): **יום שמועה.** שמע שמת לו מת ובשמועה קרובה שבתוך ל' עסקינן: **כיום קבורה למנות שבעה ושלשים.** מיום יב] שמועה מתחיל למנות ח] ז' לרחיצה ונעילת הסנדל (ט) ול' לגיהוץ: **ולאכילת פסחים.** הוי יום שמועה כיום ליקוט עצמות דקיימא לן בפסחים בפרק האשה (דף צב.) השומע על מתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב והוינן בה מלקט עצמות הואה שלישי וז' בעי ומשנינן אימא שליקטו [לו] אחרים עצמות דאמרינן במו"ק (דף ח.) המלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ואשמועינן בפסחים דלערב מותר בקדשים והכא אשמועינן יום יג] שמועה לענין אכילת פסחים לא כיום קבורה הוא דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב ואפילו מת באתמול יד] בי"ג אלא כיום ליקוט עצמות הוי ומותר בכל הקדשים והא דנקט פסחים משום דיום טו] קבורה נקט ליה למימר דביום קבורה אפילו פסח נמי לא: **אחד זה ואחד זה.** (ה) על כרחך איום קבורה ויום ליקוט קאי וקשיא רישא לסיפא כדלקמן דאי איום שמועה ויום ליקוט לא שייך למיתני אחד זה ואחד זה דכיון דמינייהו סליק זה וזה מיבעי ליה: **טובל ואוכל בקדשים לערב.** וכ"ש פסחו: (ו) **כיום ליקוט עצמות.** משמע ולא כיום קבורה דאילו יום קבורה לא אכיל פסחו לערב: **תנאי היא.** דפליגי בליל יום קבורה שאינה טז] יום מיתה דאיכא למ"ד תפיס לילו מדרבנן וסבר אכילת פסחים לא מעכבא הילכך אפילו פסח לא אכיל ולקמן מייתי להו: **רבה בר רב הונא אמר כאן ששמע שמועה או שלקטו לו עצמות או שקבר מתו בי"ד סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה.** סיפא דקתני בכולהו אוכל קדשים וכ"ש פסחו כשבא עליו אחד מאלו לפני שקיעת החמה דה"ל לערב ליל יום קבורה וליל יום שמועה וליל יז] (פסחים) כיום ליקוט עצמות וסבר יום קבורה לא תפיס לילו אפילו מדרבנן וכ"ש יום שמועה וליקוט עצמות והא דתני רישא ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות דאילו יום קבורה לא אכל יח] כשאירע לו אחד מאלו לאחר שקיעת החמה דה"ל לילה זה יום קבורה עצמו ולא ליל יום קבורה אע"ג דלאו הוא מדרבנן החמירו ביום קבורה עצמו יותר מיום שמועה וליקוט לאוסרו בפסח אבל ביום ליקוט לא אסרוהו בפסח אלא בשאר קדשים הצריכוהו להמתין עד ערב וה"ק לאכילת פסחים הוי יום שמועה כיום ליקוט ואוכל פסחו ואפי' שמע או ליקט אחר שקיעה דה"ל יום שמועה עצמו ויום ליקוט עצמות ואפילו יט] הכי שרי מה שאין כן כיום קבורה עצמו דאילו מת לו מת בי"ג וקברו אותו עממים [י] לאחר שקיעה די"ד אסור לאכול בפסח ואע"ג דחלה עליו שמחת הרגל ואינו נוהג אבילות ברגל ה"מ אבילות דמדרבנן היא וכתיב ושמחת בחגך (דברים טז) אבל אנינות ליאסר בקדשים חלה עליו ואחד זה ואחד זה (ז) היכא דבאו עליו מבעוד יום אוכל בקדשים לערב דלילו כ] לא תפיס ומיהו ביום אסור בשאר קדשים אפי' יום כא] שמועה וליקוט עצמות בר מפסח כדמפרש טעמא ואזיל: **מאי דהוה הוה.** ומה לי פסח ומה לי שאר קדשים כב] אסור ביום ליקוט לבו ביום כדקתני לערב ובפסח אמאי שרית ליה: **אכילת פסחים מעכבא.** לא כג] העמידו דבריהם במקום כרת ומיהו ביום קבורה העמידו דבריהם משום דרובא קברי ביום מיתה ואתי למישרי יום מיתה עצמו ויש מקומות שהעמידו דבריהם במקום כרת כדאמרינן בפסחים בהאשה (דף צב.): **ומאי תנאי.** דפליגי ביום קבורה למיתפס לילו מדרבנן דקאמר רב חסדא לעיל תנאי היא: **עד מתי מתאונן.** ליאסר בקדשים: **כל היום.** קס"ד בלא לילו: **כל זמן שלא נקבר.** קא ס"ד לקולא פליג ואמר כד] דכל היום לא מיתסר דמשקברו (ח) הותר מיד: **אי נימא ביום מיתה.** שקברו ביום שמת: **מי איכא דלית ליה כו'.** הא בין לר"ש בין לרבי דפליגי עליה דר' יהודה באנינות לילה דיום מיתה מודו מדברי כה] סופרים מיהא אסור: **אחריתה כיום מר.** [כ]אחריתה של זונה כיום מר שמתאבל ומיצר על מתו לפי שסופו למות עליה ויתאבלו עליהן כו] אלמא מרירות יום שלם הוא: **איום קבורה.** שמת אתמול וקברו היום. והכתי לא אסיקנא מילתיה לתנאי כז] דרב חסדא עד סיפא דתלה ר' ירמיה: **הא מני.** בין כח] לרבי בין לרבנן מותר: של קבורה ולילו: **כל אותו היום.** **רבי אומר כל זמן שלא נקבר אבל קברו.** אישתרי ליה בלילה ומיהו ביום ליכא למימר דשרי ליה רבי דאפילו כט] יום לליקוט ל] עצמות אסור כל היום כדאמרת טובל ואוכל לערב: **והתניא כו'.** אלמא רבי לחומרא אמרה וכיון דליכא לפרושי פלוגתא לא] דרבנן (ט) לאכול בעודו מוטל לפניו וע"כ לב] בליל יום קבורה פליגי דקאמר רבי אפי' קברו לסוף י' ימים מתאונן עליו ליל יום קבורה וחכ"א אינו מתאונן עליו ביום קבורה אלא יום עצמו אבל לא לילו והיינו תנאי דרב חסדא: **מדקא"ר יום קבורה.** דאיהו גופיה דרבנן תפיס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה דאורייתא לג]: **תפיס לילו דאורייתא.** דקא סלקא דעתך לא עשו חכמים חיזוק לדבריהם לד] שעיקרו מדבריהם יותר משעשתה תורה לדבריה: **הן היום.** הן משמע דאלו הקרבנות חלוקין משאר קרבנות שעליהן שמעת לאוכלן באנינות לילה מפני שכולנו אוננין ואין כהן לאוכלן אבל לדורות שיש כהנים לאוכלן בין ביום ובין בלילה אסור: **לעולם דרבנן היא.** אפילו אנינות לילה דיום מיתה ואפילו הכי יום קבורה דאיהו גופיה מדרבנן לילו נמי לרבי אסור מדרבנן:

וחכמים

אכילת פסחים מעכבא. פלוגתא היא בפרק כילד צולין (פסחים דף עח:) דרבי נתן ורבנן לה] ומשמע מתוך פירוש הקונטרס דסבר לה כמ"ד מעכבא לגבי הא [דאפילו למ"ד לא מעכבא] דבעינן גברא דחזי לאכילה כדמוכח התם אם כן אכילה היא מצוה לו] וסברא הוא שדוחה אנינות דרבנן אע"ג כיון דכתיב איש לפי אכלו למצוה דמצוה בדידיה מבאחריני סברא הוא דדחיא אנינות דרבנן ומעכבא דקאמר לאו דוקא:

סמוך לשקיעת החמה. לז] במנחה נקט סמוך נקט נמי הכא סמוך דהוה מצי למימר כאן קודם שקיעה כאן לאחר שקיעה:

ואחריתה כיום מר. פסוק הוא בתרי עשר [עמוס ח'] ושמתיה כאבל יחיד ואחריתה כיום מר ולא כמו שפירש בקונטרס:

עין משפט
נר מצוה

כה א מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הלכה ט:
כו ב מיי' פ"ו מהל' אבל הל"א טוש"ע יו"ד סי' תב סעי' א:
כז ג מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הלכה ט:
כח ד מיי' פ"ב מהל' ביאת המקדש הלכה ט י ופ"ד מהל' אבל הלכה ו טוש"ע יו"ד סי' שמא סעיף א:
כט ה מיי' פ"ב מהל' ביאת המקדש הלכה י:
ל ו מיי' שם הל"ט [ועיין אלפס ברכות פ"ג דף יא: יב. וע"ש]:

תורה אור השלם

1. וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִינָה וְהַעֲלֵיתִי עַל כָּל מָתְנַיִם שָׂק וְעַל כָּל רֹאשׁ קָרְחָה וְשַׂמְתִּיהָ כְּאֵבֶל יָחִיד וְאַחֲרִיתָהּ כְּיוֹם מָר:
עמוס ח, י

2. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת חַטָּאתָם וְאֶת עֹלָתָם לִפְנֵי יְהֹוָה וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְהֹוָה:
ויקרא י, יט

מוסף רש"י

אכילת פסחים מעכבא. כפרה [illegible] (פסחים עח.):

מסורת הש"ס

א) [פסחים עח:], ב) שמחות רפ"ג ע"ש ירושלמי פסחים פ"ח ה"ח, ג) שמחות פ"ד ה"ג, ירושלמי שם, סנהדרין פ"ב ה"א, הוריות פ"ג ה"ג, ד) מו"ק כא., ה) [לעיל מד. כתובות מג.], ו) ת"כ שמיני פ"ב ה"א, ז) [כריתות כח: וש"נ], ח) מו"ק כא., ט) שם כב., י) עי' ביצה ריש דף ו., כ) [בכל המקומות שהביא הש"ס הך קרא ברכות נח: ומו"ק כא. סוכה כה: לא פירש רש"י כמו כאן וגם לא נתלה רשום פסוק רק בעמוס ח פ"י כדאיתא בתוס' ד"ה ואחריתה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתקיף לה רב יוסף: (ב) שם אמרוה [רבנן] קמיה דר' ירמיה: (ג) שם תרין הכי וכו' רבי אומר כל זמן שלא נקבר תופס לילו עמו אמרוה רבנן קמיה דרבא אמר מדקאמר וכו' תופס לילו עמו מדרבנן מכלל דיום מיתה תופס: (ד) שם אני היום אסור ובלילה: (ה) רש"י ד"ה אחד זה וכו' ועל כרחך וכו' רישא לסיפא דלאי איום וכו' מיבעי ליה כדלקמן הס"ד: (ו) ד"ה כיום ליקוט נ"ל קודם ד"ה אחד זה: (ז) ד"ה רבה וכו' ואחד זה. נ"ב כן ליקוט כן שמועה: (ח) ד"ה כל זמן וכו' דמשקברו מותר מיד: (ט) ד"ה והתניא וכו' פלוגתא דרבנן כשהוא כצ"ל ותיבת לאכול נמחק:

שינויי נוסחאות

א] גי' הגר"א בכתב"י קודם חצות. ועי' לקוטי הלכות: ב] א"ל רבא (יעו"ש. וכ"ה ברש"י): ג] ליקוט עצמות (יעו"ש): ד] נ"ל ברותא [וכן להלן]. ערוך ערך בר ד'. ועי' מ"ש פסחים יא ע"א על הגליון (הגרי"ב): ה] נ"ל תפיס (יעו"ש): ו] נ"ל והמלקט (צ"ק וכ"ה בכתה"י וד"ח): ז] תריץ הכי עד מתי מתאונן עליו כצ"ל (יעו"ש): ח] נ"ל למימרא (יעו"ש): ט] נ"ל שלא (יעו"ש): י] נ"ל לעיל (כי"פ). והוא בדף נט ע"ב: יא] גרסינן נמי כי האי סוגיא ברבא ורבינא וכו' כצ"ל (ישמב"י). ובכי"י בירבא ורב אדא ודרבינא. וכ"ה נכון: יב] דמיום (כי"י): יג] נ"ל דיום (שיט"מ): יד] נ"ל מאתמול (יעו"ש): טו] נ"ל יום (יעו"ש): טז] שאינו (כתה"י): יז] ולליל יום ליקוט וכו' כצ"ל (יעו"ש. צ"ק): יח] נ"ל אכיל (יעו"ש): יט] נ"ל אפילו (יעו"ש): כ] דלילן לא תפסי ומיהו בו ביום כו' כצ"ל (ישמב"י): כא] נ"ל ביום (שיט"מ): כב] בשאר קדשים (כתה"י): כג] ולא (כתה"י. צ"ק). וכש"מ דלא: כד] ואמר רבי דאפילו כל היום כצ"ל (יעו"ש): כה] נ"ל דמדברי (יעו"ש): כו] נ"ל עליו (שיט"מ): כז] ליכא לתנאי ליתא כפי"פ: כח] הא בין לרבי בין לרבנן לילה מותר (כתה"י): כט] דהא אפילו (חו"ג. ועי' בפי"ז): ל] ליקוט (יעו"ש): לא] פלוגתא דנישרו רבנן (יעו"ש): לב] נ"ל ע"כ כלא ולאו (יעו"ש): לג] דאורייתא תפיס לילו מדאורייתא כצ"ל והכ"א (ושמב"י): לד] נ"ל לדבר (יעו"ש. ד"ח): לה] גי' צ"ק ורבנן ומדלא (קתני) [קאמר] דס"ל כמ"ד מעכבא משמע לגבי האי אפילו למ"ד לא מעכבא (דהא) [בהא] מודה דבעינן גברא כו'. וכש"מ גרים הכא כלפניו, אלא דלהלן בסמוך גרים כמ"ד מעכבא ודוחק הוא לומר דפליגי אמוראי דשמעתין בהכי ונראה לפרש דאפילו לר' נתן דאמר לא מעכב כיון דמעכבא לגבי הא דבעינן גברא דחזי לאכילה כו'. וע"ע בתה"ג: לו] בד"י ליתא מיכת מצוה. וכש"מ גרים אכילה חשובה היא וסברא כו': לז] גי' ש"מ בחנם נקט סמוך דהוה מצי למימר כו'. ועי' בכה"ג ול"ק דמישבים הגירסא שלנו דר"ל דאידי דנקט בלשון דוכתי בש"ס גבי מנחה לשון סמוך לשקיעה"ח נקט נמי הכא כהאי לישנא: